

Datum 2017-03-23	Dnr 4709-116	Mottagare Miljö- och energidepartementet
Handläggare Johanna Eriksson	Direkt 010-698 62 69	
Avdelningen för havs- och vattenförvaltning johanna.eriksson@havochvatten.se		

Yttrande över Remiss över Naturvårdsverkets redovisning Åtgärder för minskad nedskräpning

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) tillstyrker i huvudsak de förslag som lämnas i Naturvårdsverkets redovisning Åtgärder för minskad nedskräpning.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Myndighetens yttrande berör främst kapitel 4 och kapitel 5, där vi är positiva till de förslag som Naturvårdsverket lämnat. I HaV:s åtgärdsprogram för en God havsmiljö 2020 åtgärd 21, beslutat i december 2015, framförs behovet av extra medel till insatser mot ilandflutet skräp i särskilt drabbade områden samt behovet av förtydliganden av 4 § gaturenhållningslagen så att bestämmelsen motsvarar dagens behov av att inkludera rena miljöhänsyn i kommunernas renhållningsskyldighet.

Kap. 4 Extra medel till strandstädning behövs på Bohuskusten

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker att det behövs extra medel till strandstädning på Bohuskusten utifrån de skäl som Naturvårdsverket anger i sin redovisning. Där anges att ilandflutet marint skräp intar en särställning på Bohuskusten, att skräpet huvudsakligen kommer från internationella källor och att kommunerna därmed har små möjligheter att åtgärda problemet vid källan samt att dessa kustkommuner har mycket höga kostnader för strandstädning i jämförelse med andra kommuner. Därutöver vill HaV tillägga att städinsatser längs med kusten är effektiva samt relativt enkla och billiga jämfört med att avlägsna marint skräp från vattenkolumnen eller havsbotten. Insatserna är dessutom viktiga för att förhindra att det ilandflutna skräpet åter förs ut i havet och att stort skräp fragmenteras till mindre t.ex. till mikroplaster.

Myndigheten tillstyrker förslaget om att finansieringen av de extra medlen kan ske via befintliga anslag. Vi förordnar en modell liknande den som LOVA-bidraget har. Det behöver tas fram kriterier för vem och hur bidrag ska ges. Bidraget bör ges via havs- och vattenmiljöanslaget 1:11. Då kan marint skräp hanteras som en del av det övriga åtgärdsarbetet på regional och lokal nivå.

Åtgärder för att motverka negativa effekter av marint skräp ingår som en del i åtgärdsprogrammet som följer av havsmiljöförordningen men riktade resurser för åtgärder längs med Bohuskusten saknas. För detta ändamål har HaV inför 2018 års budgetunderlag föreslagit att anslaget 1:11 för åtgärder i havs- och vattenmiljön tillförs 15 000 tkr årligen.

Kap. 5 Ändring i lagen om gaturenhållning och skyltning

HaV tillstyrker att kommunernas ansvar enligt renhållningslagen föreslås motverka skada på växt och djurliv och naturmiljön i övrigt, såväl inom som utanför planlagda områden. Om kommunernas ansvar för renhållning utökas till att även omfatta skada på växt- och djurliv och naturmiljön i övrigt kan kostnaderna för renhållning komma att öka, vilket också redovisas under avsnitt 5.5.1. I relation till det anser HaV att det är än viktigare att extra medel till insatser mot ilandflutet skräp i särskilt drabbade områden anslås. Vidare delar vi bedömningen att lagen kan behöva ses över i sin helhet.

Övriga synpunkter – kapitel 2 och 3

Kap. 2 Nedskräpningsboten

I relation till att ordningsboten har sin styrka i signalvärdet och att det inte utgår böter för ringa nedskräpning önskar HaV se en informationssatsning där det tydliggörs att nedskräpning av cigarettfimpar är förbjudet även om det inte bedöms som straffbart. HaV har vid flera tillfällen upplevt att allmänheten tror att det inte är förbjudet att slänga cigarettfimpar och andra mindre föremål.

Kap. 3 Nationellt förebyggande arbete

För att på sikt komma tillrätta med marint skräp behövs åtgärder vid källan, varför vi vill informera om vårt nationella åtgärdsprogram för en God havsmiljö 2020 (ÅPH). Programmet beslutades i december 2015 och innehåller fem på åtgärder för marint skräp (ÅPH ML 19-23, sid.180-189).¹

Åtgärd 19 handlar om att främja en effektiv och hållbar insamling och mottagning av förlorade fiskeredskap samt förebygga förlusten av nya. HaV har genom exempelvis 1:12 anslaget medfinansierat EU projektet MARELITT Baltic² och projektet Håll Havet Rent³ samt har för avsikt att ta fram en genomförandeplan under 2017 för genomförande under 2018-2020.

Åtgärd 20 handlar om att genomföra en nationell riktad informationskampanj mot marint skräp. Genomförande av åtgärden

¹ <https://www.havochvatten.se/download/18.45ea34fb151f3b238d8d1217/1452867739810/rapport-2015-30-atgardsprogram-for-havsmiljon.pdf>.

² <https://www.marelittbaltic.eu/>

³ <http://www.hallhavetrent.se/>

påbörjas under 2017 och består främst av informationskampanjen *Ditt HaV* i regi av Håll Sverige Rent. Kampanjen planeras att ske i samverkan med Städa Sveriges arbete där skolungdomar ska informera andra skolungdomar om sina upplevelser av att städa kust och stränder från marint skräp. Även utställningen *Out to Sea* och kampanjen *Kusträddarna* bidrar till genomförande av denna åtgärd. Informationssatsningen löper åren 2017-2019 till en total kostnad av 6,7 miljoner kronor. Satsningen syftar till att skapa en medvetenhet och ett engagemang hos allmänhet och konsumenterna om att våra val har betydelse och att var och en kan bidra till att förändra situationen i våra hav.

Åtgärd 21 handlar om att stödja initiativ som främjar, organiserar och genomför strandstädning i särskilt drabbade områden. HaV har under ett flertal år stöttat projekt såsom *Kusträddarna* och *Ren och Attraktiv Kust*. Som vi inledningsvis nämner i vårt yttrande framförs i ÅPH ML åtgärd 21 behovet av extra medel till insatser mot ilandflutet skräp i särskilt drabbade områden samt behovet av förtydliganden av 4 § gaturenhållningslagen så att bestämmelsen motsvarar dagens behov av att inkludera rena miljöhänsyn i kommunernas renhållningsskyldighet.

Naturvårdsverket ansvarar för *Åtgärd 22* som handlar om att bedriva strategiskt arbete genom att inkludera marint skräp i relevanta avfallsplaner och program inklusive de kommunala avfallsplanerna genom att belysa avfallshandlingens betydelse för uppkomst av marint skräp. Vidare behöver materialströmmar av plast prioriteras och styrmedel utredas i syfte att minska förekomsten av plastföremål som skräp i den marina miljön

Kommunerna ansvarar för *åtgärd 23* som handlar om att vid revidering av de kommunala avfallsplanerna identifiera och belysa hur avfallshandlingens kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp samt sätta upp målsättningar för ett sådant arbete.

HaV menar att nedskräpningen i sig också borde hindras för att motverka skada på växt och djurliv och naturmiljön med avseende på nedskräpningsbestämmelsen i 15 kap. 26 § miljöbalken. Nedskräpning på platser där allmänheten inte har insyn omfattas idag inte av förbudet i bestämmelsen även om miljön eller djurlivet riskerar att skadas, jämför bl.a. RH 1988:4 som rörde situationen då ett föremål som kastats i en å inte ansågs utgöra nedskräpning eftersom allmänheten inte kunde se föremålet.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Jakob Granit efter föredragning av enhetschefen Thomas Johansson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschefen Björn Sjöberg,

utredaren Johanna Eriksson, verksamhetsjuristen Pontus Nilsson och utredaren
Johanna Egerup deltagit.

Jakob Granit

Thomas Johansson